
[2020-61-RE](#)

Causa 2020-61-RE

(López Varela c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 390-2020. Recurs d'empara

Sentència del 16 de novembre del 2020

BOPA núm. 139, del 25 de novembre del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 7 d'agost del 2020, per la representació processal del Sr. Lluís López Varela, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària que deriva en una presumpta vulneració del dret a un procés degut en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, requerint la Batllia la continuació de forma immediata i urgent de la tramitació de l'execució dels autes 339-3/94, dictant una resolució judicial que permeti executar la sentència del 13 de setembre de 1995, així com el lliurament de qualsevol import que consti consignat a favor del recurrent. Així mateix, demana que declari que el recurrent té dret a ser indemnitzat pel retard sofert i per les despeses que se n'han derivat, incloses les d'advocat;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 7 de setembre del 2020 que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, aquesta causa;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 28 de setembre del 2020, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'un procediment verbal civil ordinari en reclamació de quantitat, el 13 de setembre de 1995, la Secció Civil del Tribunal de Batlles va dictar una sentència en què condemnava de forma solidària els Srs. Joan Fernández Ruiz i Josep Ferreira Bogas a pagar 23.935.029 pessetes, més els interessos legals i les costes del procediment, al Sr. Lluís López Varela.

1.2. En el marc de l'execució d'aquesta sentència, es va acceptar la proposta del Sr. Joan Fernández Ruiz de pagament fraccionat, la qual va ser duta a terme de forma regular fins al mes de juliol del 2016.

1.3. El 17 de novembre del 2016, la representació processal del Sr. Lluís López Varela va presentar un escrit davant la Batllia en què formulava insistiment en la continuació urgent de l'execució de la sentència esmentada, adjuntant el càlcul detallat dels interessos generats fins a aquella data.

1.4. El 17 de juliol del 2017, el 7 de febrer del 2020 i el 23 de juny del mateix any, la representació processal del Sr. Lluís López Varela va presentar uns escrits davant la Batllia en què sol·licitava novament l'execució urgent de la sentència recaiguda l'any 1995.

1.5. El 7 d'agost del 2020, la representació processal del Sr. Lluís López Varela va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la jurisdicció ordinària que deriva en una presumpta vulneració del dret a un procés degut en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent exposa el detall de l'import degut i els diferents escrits d'insistiment presentats davant la Batllia per sol·licitar la continuació urgent de l'execució de la sentència dictada a favor seu.

- Manifesta que no ha obtingut cap resposta per part de la Batllia i que s'ha vist obligat a efectuar múltiples insistiments tant verbals com escrits.

- També manifesta que té constància que el Sr. Joan Fernández Ruiz ha consignat l'import de prop de 6.000,00 € al seu favor, import que ha reclamat infinitat de vegades, però no sap els motius pels quals no se li ha lliurat.

- Cita diverses sentències constitucionals en relació amb la vulneració del dret a un procés de durada raonable.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, requerint a la Batllia la continuació de forma immediata i urgent de la tramitació de l'execució dels autes 339-3/94 dictant una resolució judicial que permeti executar la

sentència del 13 de setembre de 1995, així com el lliurament de qualsevol import que consti consignat a favor seu. Així mateix, demana que declari que té dret a ser indemnitzat pel retard sofert i per les despeses que se n'han derivat, incloses les d'advocat.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal exposa, entre d'altres, que de les actuacions es desprèn que en el marc d'aquest procediment d'execució, el 29 de novembre del 2016, es va dictar un aute d'embargament de l'executat i que consta un ingrés per transferència a la Batllia de 7.930,37 €, efectuat el 12 de desembre del 2017, així com un xec a nom de l'advocat de la part recurrent datat del 2 de febrer del 2020, però ni aquest xec ni tampoc 600,00 € consignats des del 22 de desembre del 2016 per la part adversa, han estat mai lliurats.

- Considera que el temps transcorregut, sense cap activitat per part de la Secció d'Execució de la Batllia, no es pot justificar, ni per l'actitud processal de les parts, ni per la complexitat de l'afer, ja que es tracta, d'una banda, de lliurar els diners consignats, i, d'altra banda, de determinar els béns i les quantitats que es poden efectivament embargar, d'acord amb l'aute del 29 de novembre del 2016 esmentat.

- Per tant, conclou que s'ha vulnerat el dret a un procés de durada raonable, tanmateix, tenint en compte la situació econòmica acreditada per l'executat, considera que l'únic perjudici derivat de la inactivitat esmentada afectaria únicament els interessos derivats de les sumes consignades i no lliurades, per aquest motiu demana que aquest recurs d'empara sigui estimat parcialment.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Constitueix ja un principi general en el camp de la protecció dels drets humans i de les llibertats públiques, reconegut pel Tribunal Europeu dels Drets Humans, en aplicació de l'article 6.1 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, i pels Tribunals Constitucionals que tenen atribuïdes competències en aquesta matèria, que tothom té dret a un judici de durada raonable i sense dilacions indegudes. Aquest dret, integrat en el dret a la jurisdicció més general, es troba reconegut a l'article 10 de la Constitució i ha de ser garantit per tots els òrgans judicials i, d'una manera especial, pel Tribunal Constitucional, com a intèrpret suprem de la Constitució. Aquest Tribunal s'ha pronunciat diverses vegades sobre la matèria i darrerament, entre moltes altres, en la sentència del 21 de gener del 2020, recaiguda en la causa 2019-68-RE, en la sentència del 17 de febrer del 2020, recaiguda en la causa 2019-70-RE, i, en la sentència del 19 de maig del 2020, recaiguda en la causa 2019-87-RE. I, el Tribunal Europeu dels Drets Humans també ho ha fet, seguint la seva constant línia jurisprudencial establerta en la sentència del 21 de novembre del 2019 (*cas Papargyriou c/ Grècia*).

3.2. El dret a un procés de durada raonable i sense dilacions indegudes constitueix una expressió constitucional que implica un concepte jurídic indeterminat que per la seva imprecisió exigeix examinar cada supòsit concret a la llum de determinats criteris que permetin verificar si ha existit una dilació indeguda efectiva, incompatible amb una durada raonable i, en el seu cas, si aquesta dilació pot ser considerada justificada. Entre aquests criteris destaquen: la complexitat del litigi, els marges ordinaris de duració dels processos del mateix tipus, l'interès i el risc que la durada comporti per al reclamant d'empara, la seva conducta processal i l'actitud dels òrgans judicials que coneixen de

l'assumpte, tenint en compte, en aquest cas, la seva organització personal, material i funcional, així com la càrrega de treball.

3.3. El recurs d'empara exposa que en un procediment civil ordinari iniciat davant el Tribunal de Batlles l'any 1994 (amb el número 339-3/94) es va dictar la sentència del 13 de setembre de 1995. Esdevinguda ferma, amb data 27 d'octubre de 1995 es va iniciar el procés d'execució, el qual es va desenvolupar amb relativa normalitat –mitjançant pagaments mensuals efectuats per la part executada- fins al mes d'agost del 2016. Amb data 17 de novembre del 2016, la part executant va presentar un escrit resumint la situació del procés d'execució en aquell moment i instant la seva prossecució. No va obtenir cap resposta, motiu pel qual va insistir en la seva sol·licitud, mitjançant escrits del 17 de juliol del 2017, del 6 de febrer del 2020 i del 23 de juny del 2020.

3.4. Resulta, doncs, evident que, entre el moment de la presentació del seu primer escrit demanant la represa del procés d'execució (17 de novembre del 2016) i la data de la interposició del recurs d'empara (7 d'agost del 2020), ha transcorregut un llarg lapse de temps. En ell no s'ha produït cap decisió judicial malgrat que la part executant va reiterar la seva petició en tres moments posteriors. El procés, per tant, ha tingut una llarga durada i s'ha produït una evident dilació en temps. Cal determinar només si la durada és o no és raonable; i, si la dilació és o no és indeguda.

Les actuacions en les quals es produeix una durada que no és raonable o una dilació que resulta indeguda, presenten efectivament unes característiques singulars. Es tracta d'un procés d'execució, menys subjecte a terminis que els processos declaratius; més difícil de concloure perquè en part depèn de circumstàncies alienes al mateix procés, com per exemple la solvència de la part executada; amb una complexitat que es mou més en el terreny fàctic que en el de les decisions judicials i, per tant, de difícil comparació quant a la durada, amb altres processos del mateix tipus.

En el cas objecte d'aquesta demanda d'empara, resulta que després de la sentència que va posar fi al procés declaratiu del 13 de setembre de 1995, l'única actuació judicial es va produir en l'acta d'execució del 27 de novembre del mateix any, en la qual la batlle d'execució va aprovar la liquidació que va donar lloc al seu pagament a terminis, fixat transaccionalment. Posteriorment, es van produir els escrits "*d'insistentment*" dels quals s'ha fet esment en el fonament jurídic anterior.

No hi ha constància de cap resolució judicial sobre el seu contingut. Cal fer constar, però, que els escrits de la part executant tampoc efectuaven peticions específiques. En el primer d'ells es demanava genèricament la continuació de l'execució i que "*es dicti Aute de fermesa per tal de traslladar l'execució al SAIG*". En els dos següents s'insistia en la continuació de l'execució i en el darrer s'al·legava que existien unes consignacions que no s'havien lliurat a la part executant. Finalment, la part reclamant tampoc ha justificat l'interès i el risc que la durada del procés li ha comportat.

3.5. Per consegüent de tot això que s'acaba d'exposar, és procedent declarar, de conformitat amb l'informe del Ministeri Fiscal del 28 de setembre del 2020, que la inactivitat judicial no és raonable i que la durada del procés d'execució supera els marges temporals ordinaris d'aquests tipus de processos, sense que concorrin altres realitats que pugin justificar el retard per satisfer el dret a la jurisdicció del reclamant d'empara.

La Secció de la Batllia que coneix de l'execució podrà disposar les mesures necessàries per a l'efectivitat del dret declarat, podrà demanar a la part executant que sigui ella qui les proposi, podrà donar el destí procedent a les quantitats consignades, si efectivament existeixen, podrà traslladar l'execució al saig, i, eventualment, com a darrera possibilitat, podrà determinar la impossibilitat de

continuar amb l'execució per impossibilitat sobrevinguda o pel transcurs dels terminis. Aquestes resolucions podran ser recorregudes o consentides per la part executant, la qual d'aquesta manera i en el seu cas, podrà acudir a altres òrgans judicials, del mateix ordre jeràrquic o d'altres àmbits, per a la definitiva satisfacció dels seus drets i interessos.

3.6. En darrer terme, cal efectuar un pronunciament sobre els efectes d'aquesta sentència, partint de la lletra i de l'esperit de l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional. Amb referència a aquesta matèria, s'han produït en la jurisprudència d'aquest Tribunal i en d'altres del nostre entorn, solucions ben diferents que van des de la fixació d'un termini concret, per tal que es dicti la resolució demorada, fins a la mera declaració que s'ha produït la demora i que s'ha vulnerat el dret fonamental a un procés de durada raonable; des de la determinació que correspon una indemnització per la demora a l'atribució de les costes processals.

En el cas objecte d'aquesta sentència el Tribunal considera que és procedent declarar que s'ha vulnerat el dret fonamental del recurrent a una decisió judicial en un lapse de temps de durada raonable i que s'ha de reposar el recurrent en la plenitud del seu dret constitucional. I, per consegüent, que la Batllia haurà d'adoptar les mesures necessàries per tal que, en el termini més breu possible, cessi la demora i es dicti una resolució sobre el fons de la pretensió plantejada en el procés d'execució de constant referència.

El recurrent, ja en l'escrit interposant el recurs i, més específicament, en el seu escrit de conclusions, insisteix en reclamar els danys i perjudicis que se li han produït. La determinació del tipus de responsabilitat i la quantia de la indemnització correspon a la jurisdicció ordinària.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Lluís López Varela.
2. Declarar que s'ha lesionat el dret fonamental del recurrent a un judici de durada raonable.
3. Restablir el recurrent en la integritat del seu dret i amb aquesta finalitat, la Batllia haurà d'adoptar les mesures pertinents per tal que, en el termini més breu possible, cessi la demora i es dicti una resolució fonamentada en Dret sobre el fons de la pretensió plantejada en el procés d'execució de constant referència.
4. Declarar que la indemnització pels danys i perjudicis eventualment soferts pel recurrent a causa de la durada del procés i la seva dilació indeguda, correspon a la jurisdicció ordinària.

5. Declarar que no és procedent efectuar cap pronunciament en matèria de costes.

6. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Lluís López Varela, a la presidenta de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 16 de novembre del 2020.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Jean-Yves Caullet
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau
Magistrat